

UNIVERZITET SINGIDUNUM
FAKULTET ZA EKONOMIJU, FINANSIJE
I ADMINISTRACIJU

NASTAVNO-NAUČNOM VEĆU

Na osnovu Odluke Nastavno-naučnog veća Fakulteta za ekonomiju, finansije i administraciju broj 437/10 od 2010. godine i Odluke Veća departmana poslediplomskih studija i međunarodne saradnje Univerziteta Singidunum o davanju saglasnosti od 28.04.2010. imenovana je Komisija za ocenu i odbranu doktorske disertacije magistra Jelene Crnčević-Ilić, pod naslovom "*Efikasnost funkcionisanja javnih preduzeća u Republici Srbiji.*" Nakon uvida u dostavljeni materijal, Komisija podnosi sledeći

IZVEŠTAJ

o oceni doktorske disertacije

1. Osnovni podaci o kandidatu

Jelena Crnčević-Ilić, rođena je 29. juna 1971. u Beogradu, visoko obrazovanje stekla je na Ekonomskom Fakultetu u Beogradu 1995. godine.

Zvanje Magistra nauka o menadžmentu stekla je 2008. godine, posle decenije iskustva u različitim segmentima ekonomske struke, na Fakultetu za ekonomiju, finansije i administraciju – FEFA, Univerziteta Singidunum u Beogradu.

Profesionalnu karijeru započela je u studentskim danima osnivanjem privatne kompanije koja je poslovala u periodu od 1990. do 1995. u oblasti trgovine na veliko, a karijeru po sticanju diplome nastavlja u Trgovinskoj Kompaniji "SAVREMENA" iz Beograda, u kojoj stiče najznačajnija radna iskustva, prešavši uzlaznu profesionalnu putanju od radnog mesta komercijalnog referenta, do napredovanja ka mestu pomoćnika komercijalnog direktora, komercijalnog direktora, da bi u

periodu od 1998. do 2001. bila na mestu Izvršnog Direktora i potpredsednika Kompanije. TK Savremena.

U toku 2001. godine profesionalni izazov nalazi na mestu Direktora predstavništva privatne kompanije „Mehanoprint“ na poslovima organizacije uvoza i koordinacije rada komercijalnih službi.

U periodu od 2002-2004. godine svoje višegodišnje iskustvo u privredi stavlja u funkciju organa državne administracije i radi na mestu Projekt Menadžera u Centru za tendere Agencije za privatizaciju Republike Srbije, gde stiče značajna iskustva na polju orgnizacije i implemetacije tenderske procedure kao jednog od metoda prodaje društvenog kapitala u projektima privatizacije finansiranim od strane Svetske banke.

Od 2004. do 2007. godine po povratku na čelo, u međuvremenu finansijski posrnule Trgovinske Kompanije „Savremena“ a.d. koja se našla pred stečajem, kao generalni direktor i predsednik kompanije, radi na projektu uspešne finansijske konsolidacije preduzeća. Sprovodi postupak ukрупnjavanja vlasništva putem konverzije akcija u društvo sa ograničenom odgovornošću i priprema kompaniju za prodaju strateškom partneru koja je uspešno izvedena 2007. godine na zadovoljstvo akcionara i bivših vlasnika.

U periodu od 2004.-2007. nalazi se na mestu potpredsednika Udruženja knjižara Srbije i Crne Gore.

Od juna 2008. godine do 2014. godine radi na mestu Savetnika Direktora u Medjunarodnom Centru za Razvoj Finansijskih Tržišta.

Od 2014. godine do danas zauzima poziciju Direktor marketinga i razvoja u preduzeću Apex Solution Technology d.o.o.

Vlasnik je privatne firme DIV Smart Services d.o.o koja se bavi konsultantskim uslugama.

Jelena Crnčević-Ilić živi i radi u Beogradu sa suprugom Rankom, sinom Dimitrijem i ćerkom Verom.

Spisak objavljenih radova:

1. „Privatizacija Telekoma Srbija a.d. putem inicijalne javne ponude“, *Anali Ekonomskog fakulteta u Subotici 2010, br. 23 (M-51)*
2. „Efikasnost javnih preduzeća-modeli transformacije“, *Ekonomski vidici, 2012, br. 1 (M-53)*

Sertifikati:

Harward Business School program „*Leading With Impact 2013*“

2. Predmet i ciljevi istraživanja

Predmet disertacije je teorijsko empirijska analiza velikih javnih preduzeća u Republici Srbiji sa posebnim fokusom na efikasnost funkcionisanja, kao i kritički osvrt na proces privatizacije istih u

Republici Srbiji, uz opredeljenje prema metodama privatizacije, kao i formulisanje preporuka strategija u tom procesu. Rad posebno apostrofira pitanja značaja reforme korporativnog upravljanja u Republici Srbiji i neophodnosti restrukturiranja i korporatizacije javnih preduzeća, kao prelaznog koraka ka privatizaciji. Posebna pažnja se poklanja primeni savremenih menadžment alata u upravljanju javnim preduzećima i uticaju na rast efikasnosti u svetu i Republici Srbiji. U radu se ukazuje na značaj javno-privatnih partnerstava za javna preduzeća. Javna preduzeća u Republici Srbiji imaju veoma značajan uticaj na nivo privredne aktivnosti i visinu osnovnih kategorija rezultata poslovanja privrede. Prema podacima Republičkog Zavoda za statistiku na dan 31.12.2015. godine u Republici Srbiji je bilo registrovano ukupno 739 preduzeća, a najveći broj (31%) se nalazi u sektoru snabdevanja vodom, upravljanja otpadnim vodama i uklanjanja otpada. Zapošljavala su ukupno 11,6% radnika, učestvovala su u ukupnim prihodima privrede sa 6,4%, u ukupnim rashodima sa 6,4%, dok je njihovo učešće u neto dobitku i u neto gubitku ukupne privrede iznosilo 5,8%. U isto vreme su raspolagala sa 18,3% poslovne imovine i četvrtinom kapitala, a kumulirala su 12% ukupnog gubitka privrede.

Ciljevi ovog istraživanja se ogledaju u definisanju ciljne funkcije javnog preduzeća u odnosu na privatno, uz sagledavanje prednosti i mana, kao i analizi preplitanja pojmova javnog i državnog preduzeća u stručnoj literaturi, sa definisanjem jasne distinkcije među njima, uz iznalaženje definicije novog pojma. Dalje, sagledavaju se ukupni dometi procesa privatizacije javnih preduzeća u Republici Srbiji i glavni efekti koji se po raznim osnovama mogu ostvariti ovim procesom, a na bazi relevantne i dostupne teorijske i empirijske građe. Ukazuje se na značaj privatizacije kao ključnog preduslova za postizanje efikasnosti, sprovođenje strukturnih reformi i dinamičniji ukupni privredni razvoj koji se ogleda u povećanju investicija, konkurentnosti, povećanju izvoza i rešavanju pitanja nezaposlenosti i na kraju se pružaju smernice za nastavak i odabir daljih aktivnosti u funkciji uspešnog završetka privatizacionog procesa najznačajnijih sistema u Republici Srbiji, kroz sveobuhvatno sagledavanje dosadašnjih rezultata privatizacije preduzeća od strateškog interesa i uticaja istih na strukturne promene.

Posebno se ukazuje na značaj i neophodnost uspostavljanja jasne strategije na nivou države po pitanju privatizacije javnih preduzeća uz fokusiranje tržišnih principa radi ostvarenja maksimalnih interesa svih učesnika u tom procesu (država, zaposleni, građani, bivši vlasnici, poverioci).

Ističe se značaj restrukturiranja i korporativizacije kao pripreme za bilo koji oblik privatizacije, imenovanja i definisanja aktivnosti za promenu pravne forme javnih preduzeća u standardna društva kapitala, podobna za uključivanje na tržište kapitala.

Proces privatizacije za Republiku Srbiju i zemlje u tranziciji predstavlja prelaz iz jednog u drugi ekonomski i politički sistem, koji sa sobom nosi pitanja razvoja državnog i privatnog sektora, priliva stranih investicija, razvoja konkurentnosti tržišta, socijalnih pitanja, promene upravljačke i kadrovske strukture privrede, zarada, kupovne moći i šire posmatrano kolektivne svesti.

3. Osnovne hipoteze istraživanja

Kandidat je u radu postavio tri hipoteze:

Hipoteza 1. Javna preduzeća u Srbiji nisu efikasna.

Javna preduzeća u Republici Srbiji imaju veoma značajan uticaj na nivo privredne aktivnosti i visinu osnovnih kategorija rezultata poslovanja privrede i nosioci su velikog dela gubitka domaće privrede u prethodnim godinama. Poslovanje ovih preduzeća odlikuje niska likvidnost, i dugogodišnji negativan neto rezultat. Javna preduzeća su ostvarila negativni efekat na javne finansije Republike Srbije u analiziranom periodu. U 2014. godini je dostignut iznos od 3% BDP-a u koji su uključene subvencije, aktivirane garancije i neplaćeni porezi i doprinosi. I pored različitih oblika subvencija većina javnih preduzeća su veoma zadužena, uz državu kao garanta za ispunjenje obaveza. Istraživanje je pokazalo da je globalna ekonomska kriza uticala na rezultate javnih preduzeća i privrede u celini. U analiziranom periodu javna preduzeća su karakterisali nagomilani problemi koji se ogledaju u niskoj efikasnosti, visokom stepenu zaduženosti, odsustvu adekvatnog sistema kontrole države kao vlasnika, kao i izražene socijalne funkcije, te je promena takvog stanja veoma važan momenat za razvoj privrede u celini. Javnim preduzećima se često nameću širi društveni i politički ciljevi odnosno nekomercijalni ciljevi koji sami po sebi potiskuju ekonomske ciljeve kao što je profitna orijentacija,

Može se zaključiti da su rezultati istraživanja dokazali hipotezu da javna preduzeća u Republici Srbiji nisu efikasna.

Hipoteza 2. Privatizacija predstavlja put ka većoj efikasnosti javnih preduzeća i poboljšanju rezultata poslovanja jer privatno vlasništvo obezbeđuje veću efikasnost

Analiza je pokazala da istraživanja od strane različitih autora ne daju dovoljno argumenata za zaključak da je privatizacija sama po sebi glavna determinanta postprivatizacionog uspeha i porasta performansi preduzeća jer postoje i drugi spoljni faktori koji utiču na promenu rezultata poslovanja, poput regulatornih promena i liberalizacije. Privatizacija javnih preduzeća dovodi do poboljšanja poslovnih i finansijskih performansi koja se ogledaju u povećanju efikasnosti i preduzetničkih napora što potvrđuju empirijska iskustva po kojima privatizacija daje rezultate širom različitih zemalja, industrija i konkurentnih okruženja. Veliki broj empirijskih i teorijskih istraživanja je dao pozitivne rezultate i dokazao značaj privatizacije u unapređivanju finansijskih i poslovnih rezultata privatizovanih kompanija, dokumentujući rast realnog prometa u post-privatizacionom periodu, profitabilnosti, efikasnosti i znatnog smanjenja zaduživanja.

Brojne studije su pokazale da javna preduzeća u poređenju sa privatnim preduzećima imaju znatno lošije rezultate poslovanja posmatrano kroz prizmu dodate ekonomske vrednosti kao merila generisanja vrednosti za akcionare i stope prinosa na kapital.

Rezultati analize su u saglasnosti sa hipotezom da privatizacija predstavlja put ka većoj efikasnosti javnih preduzeća i poboljšanja rezultata poslovanja jer privatno vlasništvo obezbeđuje veću efikasnost od državnog vlasništva.

Hipoteza 3. Unapređenje korporativnog upravljanja, primena naprednih menadžment alata uz efikasnu kontrolu poslovanja, dovodi do poboljšanja performansi javnih preduzeća u Srbiji.

Analiza iskustava najbolje prakse korporativnog upravljanja u svetu je pokazala da je reforma korporativnog upravljanja u javnim preduzećima neophodan korak za postizanje kvalitetnih relacija između države kao vlasnika i javnih preduzeća i da treba da bude fokusirana na razvijanje uloge i ponašanja države kao vlasnika i na podsticanje razvoja upravljanja u samim javnim preduzećima.

Istraživanje je pokazalo da efikasna kontrola rezultata poslovanja predstavlja ključnu funkciju države kao vlasnika jer je upravljanje javnim preduzećima znatno složenije u odnosu na upravljanje privatnim preduzećem zbog postojanja finansijskih i nefinansijskih ciljeva i da je veoma važno uspostavljanje sistema praćenja rezultata, definisanje ciljeva, praćenja rezultata poslovanja, definisanje mandata, strategija i ciljeva, potpisivanje sporazuma o učinku kao i definisanje merila kreiranja vrednosti.

Analza je pokazala da je neophodno jasno identifikovanje javnih usluga i specijalnih obaveza javnih preduzeća koje treba da budu jasno definisane zakonski ili regulatorno, javno obelodanjene, a pripadajući troškovi treba da budu pokriveni transparentno.

Centralizacija i osnivanje državnog tela zaduženog za praćenje rezultata javnih preduzeća uz jasno definisanje mandata preduzeća su u praksi mnogih zemalja pokazali odlične rezultate i mogu u značajnoj meri da unaprede koordinaciju i efikasnost ovog procesa. Najbolja praksa u svetu je pokazala da je neophodno usvajanje jasnih smernica za nominaciju i postavljenje kvalifikovanih članova upravnih odbora javnih preduzeća.

Istraživanje o primeni savremenih menadžment alata u javnim preduzećima u svetu i u Republici Srbiji je pokazalo da njihova primena u upravljanju javnim preduzećima, poput koncepta balansiranih merenja performansi, dovodi do strategijskog fokusa na višim nivoima upravljanja na ciljeve koji se ogledaju u povećanju profita, poboljšanju efikasnosti i povećanju prihoda. Izveden je zaključak da primena savremenih menadžment alata dovodi do povećanja učinka u javnim preduzećima i razumevanja misije i vizije preduzeća na svim organizacionim nivoima. Rezultati analize su u saglasnosti sa postavljenom hipotezom da unapređenje korporativnog upravljanja, primena naprednih menadžment alata uz efikasnu kontrolu poslovanja, dovodi do poboljšanja performansi javnih preduzeća u Srbiji.

4. Opis sadržaja disertacije

Doktorska disertacija mr Jelene Crnčević – Ilić sastoji se iz 3 dela:

1. Javna preduzeća-teorijska razmatranja
2. Značaj javnih preduzeća u svetu i njihova privatizacija
3. Javna Preduzeća u Republici Srbiji-privatizacija i značaj korporatizacije

Literaturu čini 202 bibliografskih jedinica domaćih i stranih autora i 50 internet izvora izvora. Rad ukupno ima 282 strane, 31 tabelu i 53 grafikona.

Rad je testiran u softveru TurnItIn-Ephours za proveru plagirizma i utvrđeno je preklapanje od 3%, što je sasvim prihvatljivo.

UVOD

- 1 JAVNO PREDUZEĆE – TEORIJSKA RAZMATRANJA
 - 1.1 Industrijske politike i uloga države u razvoju privrede
 - 1.2 Različiti pogledi na ekonomsku ulogu države
 - 1.3 Ograničenja države u ostvarivanju ciljeva
 - 1.4 Istorijska perspektiva razvoja javnih preduzeća i motivi osnivanja
 - 1.5 Novije teorije i pogledi na ulogu države kao pokretača ekonomskog razvoja
 - 1.6 Ciljna funkcija javnog preduzeća
 - 1.7 Komparacija efikasnosti javnog i privatnog preduzeća
 - 1.8 Razlozi neefikasnosti u javnom preduzeću
 - 1.9 Definicija pojmova državnog i javnog preduzeća i njihova distinkcija
 - 1.10 Korporativno upravljanje u javnim preduzećima
 - 1.10.1 Formulisanje ciljeva javnih preduzeća u okviru reforme korporativnog upravljanja
 - 1.10.2 Kontrola poslovanja javnog preduzeća u okviru reforme korporativnog upravljanja
 - 1.10.3 Unapređenje izveštavanja i objavljivanja podataka
 - 1.10.4 Uloga upravnog odbora u sprovođenju korporativnog upravljanja
 - 1.10.5 Korporativno upravljanje i finansijska kriza 2008. godine

- 2 ZNAČAJ JAVNIH PREDUZEĆA U SVETU I NJIHOVA PRIVATIZACIJA
 - 2.1 Uloga i značaj javnih preduzeća prema OECD izveštaju iz 2015. godine
 - 2.1.1 Istorijski razvoj, uloga i značaj javnih preduzeća u Kini
 - 2.2 Uloga i značaj javnih preduzeća u savremenom svetu
 - 2.3 Menadžment javnih preduzeća
 - 2.3.1 Ugovor o učinku u javnim preduzećima
 - 2.3.2 Finansijski i ne-finansijski pokazatelji poslovanja javnih preduzeća
 - 2.3.3 Koncept balansiranih merenja performansi - *Balance Score Card*
 - Studija slučaja: "Jinshan Telekom"
 - Studija slučaja: Javno preduzeće "CCTEC"
 - 2.3.4 Strategijski menadžment u javnim preduzećima
 - Studija slučaja: Javno preduzeće "*China Resources*"
 - 2.3.5 Vrednosno orjentisano upravljanje (VBM) u javnim preduzećima
 - 2.3.6 Menadžment javnih preduzeća u vreme krize 2008. godine
 - Studija slučaja: Javno preduzeće Xinxing
 - 2.4 Outsourcing u javnim preduzećima
 - 2.5 Javno-privatna partnerstva
 - 2.6 Privatizacija javnih preduzeća
 - 2.6.1 Performanse privatizovanih preduzeća
 - 2.6.2 Privatizacija u zemljama Evropske Unije i zemljama u tranziciji
 - 2.6.3 Privatizacija po sektorima u zemljama u tranziciji
- 3 JAVNA PREDUZEĆA U REPUBLICI SRBIJI - PRIVATIZACIJA I ZNAČAJ KORPORATIZACIJE
 - 3.1 Uloga i značaj javnih preduzeća u Republici Srbiji i uticaj poslovanja na ukupan rezultat privrede u periodu pre krize 2008. godine
 - 3.2 Uloga i značaj javnih preduzeća u Republici Srbiji danas
 - 3.3 Uporedni rezultati poslovanja pet odabranih preduzeća
 - 3.4 Unapređenje kontrole javnih preduzeća u Republici Srbiji u okviru reforme korporativnog upravljanja

- 3.5 Restrukturiranje javnih preduzeća
- 3.6 Strategije prodaje velikih javnih preduzeća
- 3.7 Neophodnost korporatizacije preduzeća u Republici Srbiji
 - 3.7.1 Ekonomske implikacije usvajanja novog Zakona o javnim preduzećima
 - 3.7.2 Prednosti i rizici otvaranja privrednog društva
- 3.8 Uticaj metoda privatizacije na razvoj korporativnog upravljanja
- 3.9 Razvoj javno privatnih partnerstava u Republici Srbiji
 - Studija slučaja Bus Plus
- 3.10 Javno Preduzeće Elektroprivreda Srbije - korporatizacija i pitanja privatizacije
 - 3.10.1 Korporatizacija preduzeća Elektroprivreda Srbije
 - 3.10.2 Iskustva zemalja u tranziciji i analiza strukture vlasništva velikih elektroenergetskih kompanija u Evropi
 - 3.10.3 Pitanja privatizacije i preporuke
- 3.11 Preduzeće za telekomunikacije-Telekom Srbija a.d.
 - 3.11.1 Osnovni podaci o preduzeću
 - 3.11.2 Analiza tržišta u Republici Srbiji i scenariji razvoja
 - 3.11.3 Pregled privatizacija u oblasti telekomunikacija
 - 3.11.4 Kritički osvrt na pitanja privatizacije i preporuke
- 3.12 Prirodni monopoli i metode privatizacije javnih preduzeća
 - 3.12.1 Prirodni monopoli u Republici Srbiji i opcije privatizacije
 - 3.12.2 Perspektive prodaje javnih preduzeća
- 3.13 Implikacije privatizacije javnih preduzeća na trendove na tržištu hartija od vrednosti

ZAKLJUČAK

Uvod

Na samom početku rada daju se uvodna razmatranja i izlaže se motivacija autora za sprovođenje istraživanja. Definiše se pojam javnog preduzeća i značaj ovih preduzeća za poslovanje privrede

Republike Srbije. U nastavku se daje naučni opis predmeta istraživanja i detaljnije se opisuju metodologije koje će se koristiti u radu.

Prvo poglavlje

Prvo poglavlje čini teorijsku podlogu rada i daje odgovore na pitanja zašto se država uključuje u neke privredne aktivnosti, a u druge ne, zašto igra različite uloge u različitim zemljama i konačno da li bi i na koji način njena ekonomska uloga mogla da bude efikasnija. Radi boljeg razumevanja razmatraju se različiti stavovi ekonomskih mislilaca koji su se javljali kroz istoriju sa apostrofiranjem ključnih ideja iz 18. i 19. veka koje su značajne i danas. Ovo poglavlje definiše ciljnu funkciju javnog preduzeća, razmatra pitanje uticaja velike ekonomske krize na ulogu države, kao i njena ograničenja u ostvarivanju proklamovanih ciljeva, poput ograničene kontrole nad birokratijom, političkih ograničenja, ograničenih informacija, ograničene kontrole nad reakcijama tržišta. U ovom poglavlju se poredi efikasnost javnih i privatnih preduzeća i imenuju se razlozi neefikasnosti javnih preduzeća, a u poslednjem delu se definiše jasna razlika između državnog i javnog preduzeća. Poseban značaj se poklanja pitanju reforme korporativnog upravljanja u javnim preduzećima u skladu sa OECD (*Organisation for Economic Cooperation and Development*) principima i uticaju unapređenja korporativnog upravljanja na povećanje efikasnosti javnih preduzeća uz poseban osvrt na uticaj finansijske krize 2008. godine na razvoj korporativnog upravljanja. Izvodi se zaključak da je jačanje kontrole upravljanja javnim preduzećima od strane države kao vlasnika i centralizacija upravljanja put za povećanje efikasnosti ovih preduzeća.

Drugo poglavlje

U drugom poglavlju se razmatra sam značaj, uloga i evolucija javnih preduzeća u svetu, počevši od zemalja u razvoju gde su ova preduzeća činila kamen temeljac sveukupnih nacionalnih razvojnih strategija sa posebnim osvrtom na neophodnost regulatornih i pravnih reformi, uspostavljanje mehanizama za povećanje odgovornosti, neophodnosti "outsorsovavanja" određenih usluga, poput izgradnje infrastrukture ili menadžementa nekih funkcija. Navode se razlozi privatizacije javnih preduzeća, uz poseban osvrt na iskustva razvijenih zemalja Evropske Unije i zemalja u tranziciji. Ispituje se uticaj privatizacije na povećanje učinka i izvodi se zaključak da je privatizacija put ka većoj efikasnosti i da je privatno vlasništvo efikasnije od vlasništva države. Posebno se analizira uloga i značaj javnih preduzeća u Kini i lekcije koje se iz kineskog primera mogu naučiti. Drugo poglavlje se bavi pitanjem menadžementa u javnim preduzećima sa posebnom analizom upotrebe savremenih menadžment alata u svetu i njihovom doprinosu povećanju učinka i efikasnosti javnih preduzeća.

Treće poglavlje

U trećem poglavlju rada se analizira značaj i uloga javnih preduzeća u Republici Srbiji, određuju se strategije privatizacije velikih javnih preduzeća i ističe neophodnost privatizacije. Posebno se naglašava pitanje javno-privatnih partnerstava koja imaju značajan potencijal u realizaciji ostvarivanja funkcija javnih preduzeća. Jedan od značajnih ciljeva ovog poglavlja je da imenuje i definiše aktivnosti za promenu pravne forme javnih preduzeća u standardna društva kapitala, podobna za uključivanje na tržište kapitala. Vrš se analiza postignutih rezultata restrukturiranja javnih preduzeća sa predlogom daljih mera. Doprinos ovog poglavlja se ogleda u posebno izloženom primeru korporatizacije i pitanjima privatizacije javnog preduzeća Elektroprivrede Srbije i privatizacije preduzeća za telekomunikacije Telekom Srbija a.d. Vrš se analiza alternativa privatizacije i kreiraju se modeli privatizacije. Izvodi se zaključak da je Telekoma a.d. kao profitabilno preduzeće dobar primer primene korporativnog upravljanja i savremenih menadžment alata, po ugledu na najbolju praksu u svetu. Kraj trećeg poglavlja govori o prirodnim monopolima koji treba da budu visoko regulisani, u smislu kontrole kvaliteta njihovih proizvoda/usluga i cena. Navode se kriterijumi za prodaju javnih preduzeća strateškim partnerima i vrši analiza opcije Inicijalne javne ponude (IPO - *Initial Public Offer*). U završnom delu trećeg poglavlja se zaključuje da bi privatizacija javnih preduzeća i korporatizacija kao uslov otvaranja javnih preduzeća i njihovog izlaska na tržište udahнула život posrnulom tržištu kapitala u Republici Srbiji.

Zaključak

U zaključku je dat rezime dobijenih rezultata u prethodnim analizama uz dokazane hipoteze.

5. Korišćene metode u istraživanju.

U izradi doktorske disertacije je sprovedeno više metoda istraživanja.

Izvršena je analiza dostupne teorijske i empirijske građe u cilju definisanja značaja, uloge i ciljne funkcije javnog preduzeća i poređenja efikasnosti javnih i privatnih preduzeća. Izvršena je komparativna analiza reforme korporativnog upravljanja u različitim zemljama u svetu.

Organizovani su intervjui sa zaposlenima na menadžerskim pozicijama u javnim preduzećima koja su predmet analize, izvršena je detaljna analiza poslovanja javnih preduzeća u Republici Srbiji, komparativna analiza privatizacije istih u Republici Srbiji i zemljama u tranziciji, sa posebnim fokusom na procese privatizacije Telekoma Srbija a.d. i javnog preduzeća „Elektroprivreda“.

Izvršena je analiza literature iz relevantne oblasti, kao i analiza, upoređivanje i objedinjavanje statističkih podataka iz dostupnih baza podataka (NBS, Republički zavod za statistiku, Agencija za privatizaciju, Agencija za privredne registre Republike Srbije), sprovedeni su intervjui sa rukovodiocima nadležnim za privatizovana društva u Ministarstvu privrede Republike Srbije i menadžmentom u društvima koja predstavljaju predmet istraživanja.

U analizi korporativnog upravljanja i privatizacije u svetu i Republici Srbiji je izvršena uporedna i sveobuhvatna analiza na osnovu koje je određena dimenzija ispitivanih promena. U analizi su primenjeni: komparativni metod, statistički metod, metod analize kroz raščlanjavanje celine na njene delove, kao i metod sinteze i metod deskripcije koji se primenjuje u radu u kombinaciji sa ostalim metodama.

6. Rezultati istraživanja i naučni doprinos rada

Rezultati istraživanja kandidata mr Jelene Crnčević Ilić u ovoj disertaciji pokazuju:

- da javna preduzeća u Republici Srbiji nisu efikasna;
- da privatizacija predstavlja put ka većoj efikasnosti javnih preduzeća i poboljšanja rezultata poslovanja;
- da privatno vlasništvo obezbeđuje veću efikasnost od vlasništva države;
- da unapređenje korporativnog upravljanja i efikasna kontrola poslovanja dovode do poboljšanja učinka javnih preduzeća, i
- da primena naprednih menadžment alata dovodi do poboljšanja performansi javnih preduzeća u Srbiji.

Osnovni doprinos ove doktorske disertacije je u sagledavanju mogućnosti unapređenja efikasnosti javnih preduzeća u Republici Srbiji, a samim tim i u privredi u celini imajući u vidu njihovo značajno učešće u rezultatima ukupne privrede.

U ovoj disertaciji kandidat se fokusirao na značaj reforme korporativnog upravljanja i podizanja efikasnosti kontrole poslovanja javnih preduzeća i izneo zaključak da centralizacija upravljanja javnim preduzećima i osnivanje državnog tela za praćenje i evaluaciju rezultata javnih preduzeća po ugledu na mnogobrojne uspešne primere u svetu, može dovesti do značajnog poboljšanja performansi ovih preduzeća, a samim tim i celokupne privrede.

Zaključci do kojih se došlo u radu mogu poslužiti kao koncept novih politika i mera za razvoj javnih preduzeća u Republici Srbiji i izbor metoda privatizacije.

Ovaj rad može pobuditi pažnju naučne i stručne javnosti i biti od koristi kreatorima novih politika i strategija za unapređenje poslovanja i upravljanja u javnim preduzećima u Republici Srbiji.

7. Zaključna ocena i predlog Komisije

Prema mišljenju Komisije disertacije mr Jelene Crnčević Ilić predstavlja značajan naučni doprinos analizi efikasnosti funkcionisanja javnih preduzeća u Republici Srbiji.

Ova disertacija sadrži sledeće doprinose:

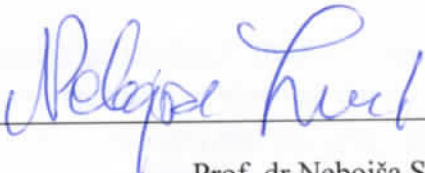
- definišu se mogućnosti unapređenja efikasnosti javnih preduzeća u Republici Srbiji;
- dat je širok presek položaja javnih preduzeća u Republici Srbiji, uz jaku teorijsku i empirijsku podlogu iz ove oblasti, i
- predložene su mere i načini unapređenja efikasnosti javnih preduzeća u Republici Srbiji koji se ogledaju u upotrebi savremenih menadžment alata u upravljanju ovim preduzećima, centralizaciji upravljanja po ugledu na uspešnu svetsku praksu i unapređenju korporativnog upravljanja i opreznom izboru metoda privatizacije;

Na osnovu svega izloženog Komisija je zaključila da doktorska disertacija mr Jelene Crnčević Ilić po svojoj temi, pristupu, strukturi, kvalitetu, načinu izlaganja, metodologiji istraživanja, načinu korišćenja literature i donetim zaključcima zadovoljava kriterijume za izradu doktorske disertacije.

Saglasno tome Komisija ima zadovoljstvo da predloži Nastavno-naučnom veću Fakulteta za ekonomiju, finansije i administraciju Univerziteta Singidunum u Beogradu da prihvati ovaj izveštaj i odobri usmenu javnu odbranu doktorske disertacije mr Jelene Crnčević Ilić pod naslovom "Efikasnost funkcionisanja javnih preduzeća u Republici Srbiji".

U Beogradu 16.06.2016. godine

Članovi Komisije

 Prof. dr Nebojša Savić

 Prof. dr Goran Pitić

 Prof. dr Branislav Mašić